

TILLAGA AÐ AFSTÖÐU MIÐSTÖÐVARINNAR TIL NÁMSKERFA ÁN AÐGREININGAR

Önnur útgáfa

Þessi skýrsla setur fram uppfærsluna á – og er önnur útgáfan af – afstöðu Evrópumíðstöðvarinnar um nám án aðgreiningar og sérþarfir (Miðstöðin) um námskerfi án aðgreiningar, sem gefin var út árið 2015. Hún setur fram samþykktu framtíðarsýn og grundvallaratriði í námskerfum án aðgreiningar. Sérstakt **bakgrunnssupp- lýsingaskjal** sýnir sönnunargögnin og umfjöllunina sem upplýstu þessa 2022 uppfærslu á stöðuskýrslu Miðstöðvarinnar.

Þessi fullkomna sýn fyrir námskerfi án aðgreiningar er skilin sem von – markmið og sjóndeildarhringur – sem öll aðildarlönd Miðstöðvarinnar geta samræmt stefnumótunarvinnu sína við. Með því að stefna að því að styðja aðildarlönd sín á skilvirkan hátt til að ná þessu markmiði viðurkennir Miðstöðin að þau eru öll á mismunandi stöðum í hugsun sinni og aðgerðum varðandi framtíðarsýn um námskerfi án aðgreiningar. Þess vegna mun framtíðarsýnin veita þungamiðju og innblástur til að vinna áfram með aðildarlöndunum á næstu árum.

Þar sem Miðstöðin veltir fyrir sér 25 ára starfi með aðildarlöndunum, er framtíðarsýnin um námskerfi án aðgreiningar sem lýst er í stöðuskýrslunni frá 2015 stöðug:

Öllum nemendum, óháð aldri, er veitt þýðingarmikil, hágæða námstækifæri í sínu næsta nágrenni, meðal vina sinna og jafningja.

Samhengi á vettvangi alþjóðlegs og evrópsks starfs hefur hins vegar breyst verulega. Brýnt er að stöðuskýrsla Miðstöðvarinnar sé áfram uppfærð, þannig að þetta skjal uppfærir upprunalegu útgáfuna frá 2015.

Menntakerfi um alla Evrópu standa frammi fyrir vaxandi áskorunum. Þetta eru vegna átaka, fólksflutn-

inga, heimsfaraldurs, loftslagsbreytinga, tækniþróunar og samfélagsbreytinga. Margar af þessum áskorunum gætu aukið á misrétti sem **Global Education Monitoring Report 2020** [Alþjóðleg skýrsla um eftirlit með menntun 2020] bendir til að tengist almennt:

... kyni, fjarlægð, auð, fötlun, þjóðerni, tungumáli, fólksflutningum, landflotta, fangelsun, kynhneigð, kynvitund og -tjáningu, trúarbrögðum og öðrum skoðunum og viðhorfum (UNESCO, 2020, bls. 4).

Landslöggjöf og stefna verður að viðurkenna réttindi allra nemenda og koma í veg fyrir aðgreiningu, staðalímyndir og jaðarsetningu sem er augljóst fyrir alla nemendur sem geta verið viðkvæmir fyrir útilokun frá menntun fyrir alla af mismunandi ástæðum.

Núverandi samhengi átaka og COVID-19 heimsfaraldursins gefur tækifæri til að endurskoða seiglu menntakerfa og hvernig þau búa alla nemendur undir lífið á sífelld óvissari tímum. Þegar öll áhrif á nám, geðheilsu og vellíðan ungs fólks verða augljós, kemur hugsun í kringum nýjan samfélagssáttmála um menntun fram á sjónarsviðið, eins og lýst er í **Reimagining our future together** [Endurímyndum framtíð okkar saman] (International Commission on the Futures of Education, 2021). Þetta undirstrikar nauðsyn þess að **menntun sé „sameiginleg samfélagsleg skuldbinding“ – ein af lykilmannréttindum – sem styrkir getu allra til umhyggju og samvinnu á öllum stigum samfélagsins.**

Félagslegur, menntunarlegur og fjárhagslegur ávinningur af menntun fyrir alla hefur verið vel skjalfestur. Engu að síður er mikilvægt fyrir öll lönd að bregðast við hinni pólitísku kröfu, sem og mikilvægu siðferðilegu kröfunum, að stefna að samfélögum án aðgreiningar. Með því að styrkja skuldbindingu sína við **sjálfbæru þróunarmarkmiðin** ættu lönd að tryggja meiri skýrleika varðandi meginreglurnar sem liggja til grundvallar heildrænni nálgun við fjárfestingu í gæðum fyrir alla nemendur.

Lagarammar landa verða að fela í sér þær skuldbindingar sem lýst er í alþjóðlegum sáttmálum og evrópskum samskiptum til að festa í sessi jafnrétti og bann við aðgreiningu. Löggjöf ætti að tryggja almennan og jafnan aðgang að menntun fyrir alla án aðgreiningar. Hún verður að leggja áherslu á að

aðskilnaður sé form aðgreiningar, sem og að ekki hafi tekist að gera nauðsynlegar aðlaganir til að tryggja að fatlað fólk geti notið allra mannréttinda til jafns við aðra.

Löggjöf og stefna ætti að einbeita sér að forvörnum og inngrípsaðferðum til að gera öllum nemendum kleift að yfirstíga námshindranir og taka fullan þátt, í samræmi við endanlega framtíðarsýn að allir nemendur á hvaða aldri sem er fái menntun í nærsamfélagi sínu, ásamt vinum sínum og jafningjum.

Til að mæta núverandi áskorunum **verða allir menntunaraðilar að auka skilning sinn á námi án aðgreiningar til að ná til ALLRA nemenda** (UNESCO, 2020). Þetta felur í sér að **uppræta aðgreiningu, staðalímyndir og jaðarsetningaraðferðir sem útiloka nemendur frá tækifærum í skólum sínum og samfélögum**. Útvíkka ætti landsáætlanir sem beinast að ákveðnum minnihlutahópum til að framfylgja réttinum til menntunar og tryggja að sérhver nemandi skipti máli.

Kjarninn í framtíðarskipulagi er þörf fyrir skýrleika um merkingu menntunar fyrir alla. **Ekki ætti að líta á þátttöku í menntun og jafnræði sem aðskildar stefnur, heldur sem meginreglur sem undirbyggja og upplýsa allar landsstefnur**. Þar á meðal eru þau sem snerta stjórnun, námskrá, námsmat, gæðatryggingu, eftirlit og mat, kennaramenntun og fjármögnun og úthlutun úrræða.

Grundvallaratriði í gæðaframboði er þróun lykilhæfni með faglegum námstækifærum. Slík hæfni verður að gera öllum kennurum kleift að auka árangur, útkomu og niðurstöðu alls menntakerfisins. Kennarar ættu að vera í stakk búnir til að laga eða breyta námskránni til að veita öllum nemendum viðeigandi tækifæri, án þess að grípa til annarra eða aðskilda námskráa. **Persónulegar nálganir ættu að virkja alla nemendur, styðja virka þátttöku þeirra og gefa þeim rödd í námsferlinu**.

Sveigjanleg fjármögnun og réttlát úthlutun úrræða ætti að beinast að því að **auka getu skóla og samfélaga til að bregðast við fjölbreytileika og styðja alla nemendur**. Fjármögnunaraðferðir verða að taka tillit til vandamála í tengslum við þarfir nemenda. Í auknum mæli er viðurkennt að sjálfsmyndir nemenda skarast og tákna oft margar víddir fjölbreytileika. Nemendur geta orðið fyrir mismunandi tegundum aðgreiningar og óhagræðis vegna samsetningar sjálfsmynda. Það er augljóst að flokkun nemenda og einkum notkun flokka til að ákveða úrræði eða aðgang að úrræðum getur haft áhrif á jafnræði.

Þessi aukna viðurkenning á fjölbreytileika og margbreytileika nemenda kallar á aukna samvinnu. Það mun einnig krefjast breytts hlutverks fagfólks í menntamálum sem þarf að vera tilbúið til að veita sérsniðnari kennslufræði, aukna notkun stafrænnar tækni og fjölbreyttari námsleiðir. Skólasamfélög munu í auknum mæli þurfa að taka þátt í ferli til að endurvekja hugmyndina um „skóla“ sem stofnun sem býður upp á meira en afhendingu námsefnis.

Samstarf og tengslanet við hagsmunaaðila og sveitarfélög verða sífellt mikilvægari eftir því sem stofnanir (eins og stjórnvöld, ráðuneyti, svæðis- eða sveitarfélög og skólar) skipuleggja og vinna saman á mismunandi hátt til að koma á þverfaglegu starfi. Slík vinna verður að fela í sér skilning á víðara vistkerfi fyrir námskerfi án aðgreiningar. Hún verður einnig að gera grein fyrir helstu áhrifum á nám og þátttöku innan og þvert á kerfisstig, tryggja framfarir nemenda og samfellu í námsframboði á milli allra stiga menntunar.

Eftir COVID-19 gæti verið svigrúm til að **auka samfélagslega vitund um áhrif aðskilnaðar, einangrunar og útilokunar frá skólakerfinu**. Þetta ætti að styðja við „byggja-aftur-betri“ nálgun, með áherslu á að auka þekkingu fyrir alla hagsmunaaðila og nota gögn til að tryggja réttlátan aðgang, innlagnir og niðurstöður fyrir ALLA nemendur. Slík nálgun ætti að sníða vinnu til að bjóða upp á mismunandi leiðir og nálganir, upplýstar af núverandi samhengi og fyrri sögu landa – með áherslu á stöðugar umbætur og að veita hágæða, nemendamiðaða menntun fyrir alla.

© European Agency for Special Needs and Inclusive Education 2022

Víska skal til skjalsins á eftirfarandi hátt: Evrópumiðstöð um nám án aðgreiningar og sérþarfir, 2022. *Tillaga að afstöðu Miðstöðvarinnar til námskerfa án aðgreiningar*. Önnur útgáfa. Óðinsvéum, Danmörk